

HOLMI

XVIII. évfolyam 3. szám

2006. március

Szerkeszti: Réz Pál (főszerkesztő),
Radnóti Sándor (bírálat), Várady Szabolcs (vers), Závada Pál (széppróza),
Fodor Géza, Szalai Júlia, Voszka Éva

Szerkesztőbizottság: Bodor Ádám, Dávidházi Péter, Domokos Mátyás,
Göncz Árpád, Kocsis Zoltán, Lator László,
Ludassy Mária, Nádasy Ádám, Rakovszky Zsuzsa.
Tördelőszerkesztő: Környei Anikó. A szöveget gondozta: Zsarnay Erzsébet

TARTALOM

- Rakovszky Zsuzsa*: Téli napforduló • 271
Kovács András Ferenc: Kavafisz-átiratok
 Phormión a költészetről • 278
 Dohányfüst • 279
 Szobrásztanonc Rhodoszból • 279
 De boldog volt Pindaros... • 280
- **Fővárosi térzene** •
- Rába György*: Megdicsőült romok • 280
- Kálnoky László és Vas István* levelei Vargha Kálmánhoz (*Bevezette és közlésezi Rába György*) • 281
Fischer Mária: Akár Babelben • 289
 Mondom, amíg a film pereg • 290
 Lomha madár riog • 290
 Egy lila nő lila ködben • 291
 Amikor Grace vagy • 291
Papp András–Térey János: Kazamaták (*Tragédia*) • 292
Határ Győző: Kóda • 384
 Halódó • 385
Szvoren Edina: Dór novella • 386
Tokai András: Kisasszony hava, Zsuzsanna-nap • 390
Farkas Arnold Levente: Kikér • 391
 L. vagyok • 391
G. István László: Kuka • 393
 Női portré • 393

FIGYELŐ

- Radnóti Sándor:* A sokaság drámája (Megjegyzések Papp András és Térey János színművéhez, kitekintéssel és visszatekintéssel) • 394
- Domokos Mátyás:* Egy klasszikus (a)gnosztikus a posztmodern világban (Csengery Kristóf: Egy korinthusbeli a metróban) • 406
- S. Varga Pál:* Textológiák között (Madách Imre: Az ember tragédiája. Szinoptikus kritikai kiadás) • 410
- Ács Margit:* Játék ez még? (Viktor Pelevin: Számok; Az agyag géppuska) • 421
- Kovács István:* A mítoszok lehetetlensége (Ress Imre: Kapcsolatok és keresztutak. Horvátok, szerbek, bosnyákok a nemzetállam vonzásában) • 427

Megjelenik havonta. Felelős kiadó: Réz Pál. Vörösmarty Társaság
Levélcím: HOLMI c/o Réz Pál, 1137 Budapest, Jászai Mari tér 4/A
Terjeszti a Nemzeti Hírlapkereskedelmi Rt. és a regionális részvénytársaságok
Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág
Előfizethető közvetlenül a postai kézbesítőknél, az ország bármely postáján,
Budapesten a Hírlap Ügyfélszolgálati Irodákban és a Központi Hírlap Centrumnál
(Bp. VIII., Orczy tér 1. Tel.: 06 1/477-6300; postacím: Bp. 1900)
További információ: 06 80/444-444; hirlapelofizetes@posta.hu
Előfizethető még postai utalványon Závada Pál címén (1092 Budapest, Ráday u. 11–13.)
Előfizetési díj fél évre 1500, egy évre 3000 forint, külföldön \$35.00, illetve \$70.00
Nyomtatta az ADUPRINT Kft. Vezető: Tóth Béláné

Rakovszky Zsuzsa

TÉLI NAPFORDULÓ

„Mi mást tehettem volna? Mondd, mi mást?”
 Kulcs csördül, fordul. Benn a kétnapos
 távollét hidegét őrző lakás:
 porszag, huzat, néhány letargikus
 kaktusz. A fürdőben kék lobbanás:
 a cirkó őrlángja. Köntös, papucs –
 a válltáskát az ágy alá bevágja,
 ne is lássa, s ahogy van, kabátban dől az ágyra.

„De hát mi mást tehettem volna? Mit?”
 Négy óra: alkonyat kénsárga vére
 (átnézi a postáját: nem, nem írt)
 csorog a betonudvar négyszögére,
 a szomszéd háztetőkről. Dupla szív
 (nem ír az alkonyat a szív sebére),
 szőrös rombusz között a lift falán
 „Csótányirtás (nap, óra)” – ez áll egy cédulán.

A külvilág eltűnt, volt-nincs: helyén
 valami tarka ködfelhő, vagy az se.
 Az éjjeliszekrény kísértetén
 a bögre és *Bridget Jones* párateste,
 az ágy mögé becsúszva – „*Ván remény!*
Tíz fogycúrás tipp!” – mennyit kereste!
 A párás lencsékét megtisztogatja,
 a látható világot látszólag visszakapja.

Föláll, jár-ke, a hűtőbe benéz:
 lejárt gyümölcsjoghurtoknak világol
 az égő, párizsin türkiz penész.
 Ír krémlikórt szürcsől vizespohárból.
 A büntudat hideg tüzében ég.
 Az alkonyat hamis tűzvése lángol
 a képernyőn. Szemközt a Spar mögött
 most száll le épp a nap. „Kilenc emailje jött.”

„Megtartani? Mi jut eszedbe? Mint
 egy rossz regényben... Nem lehetsz magadhoz
 ilyen gonosz! Mi akarsz lenni: szent?
 Önkéntes mártír?” Nem tudom, csak azt, hogy
 most semmi sem vagyok. „A teszt szerint

az ön valós kora...” A konyhaabrosz
kékjén a nappal lázban haldokol.
Padlón, falon piros fény: virtuális pokol.

És most? Mi jön? Vágy és önáltatás
után mi más? Élet utáni élet?
Kinn sávban terjedő, vattás parázs,
kondenzcsík dülja szét az égi kéket.
Az égen zuhanás és robbanás
veszélye függ. Markában a kiégett
körte szilánkká megy, ahogy csavarja
kifele: szert tesz egy új, vérgyöngyös sorsvonalra.

Nem talál másikat. Sötétben ül.
(Távkapcsolót keresgél. Megtalálja.)
Jelek áramlanak kívül-belül,
jelek a föld alatt, rezgések árja
nyomul a tetőantennák körül
(a jelfogó elme hiába várja
Isten szavát, csak démonsuttogást hall:
„Ne légy!”). Világot vált egy gombnyomással.

Hideg toronyból szem nem látta képek
rohannak zúzmarás erdők fölött,
szederbozótok sűrűfésűjének
fogai közt, a talaj menti köd
vizes falán keresztül rockzenészek,
árvízveszély, miniszterelnökök
fénytuste száguld szélben szétzilálva,
s a képernyő hártáján összeállnak,

hogyan képükkel töltekezzék az űr,
bennük keres gyógyszert a léthiányra.
Egy égő gép utasterében ül,
a lángoló karfát szorítva várja
a robbanást. Sátrak veszik körül,
zöld gyep, ricsaj, a nőgyelet bazárja,
Mrs. McKay, az ezredes, a lelkész,
teáscsészébe illetéktelen kéz

ejt cukrot vagy ciánt. Fád szépfíút:
dúlt nő szorít: „Carlost sosem szerettem!”
Okker oroszlán kerget törpe gnút,
vagy mit? („A szemüveg...! Hová a... tettem?”)
„Nincsen sehol... nem látok... nincs kiút!”
(„Ráültem, elrepedt.”) „Vak végzet függ felettem!”
Lenéz az erkélyről – hatemeletnyi mélybe
zuhan a szem, de benn újabb reménybe

kapaszkodik – újabb csapdába lép a
lélek, az agy újabb önáltatást
kohol – lidérc, számár előtt a répa,
mely mindig új holnapba rángat át,
megtudni, Krisztiáné lett-e Réka,
Ritát választja Norbert, vagy Katát,
s ha vége, nincs remény több folytatásra,
mi más marad – nézni órákon át a

fényszórók elvillámló csápjait,
ahogy a plafonon végigszaladnak.
Dél, éjszaka – csak múlik, nem telik
a nap, világos, majd sötét az ablak.
Két emelet között megállt a lift
idő, a dolgok most már így maradnak
– egy perc is sok! – ezer, tízezer évre.
(Húgát ment látogatni a házmester vidékre...)

„...a pozitív gondolkodás! Csak ön
tehet róla, ha rosszkedvű, ha szenved!”
A gangon lépések: valaki jön.
A megváltás? Nem, a szomszédba csenget.
Pasziánszt rakosgat – hogyha kijön
(nem jön ki), minden más lesz! A ji kinget
szedi elő, három huszast dobálva
csalja a sorsa rejtett irányát napvilágra:

megoldást vár, jelet vagy hírnököt
egy más valóságból, melyben nem is hisz.
Kinéz az égre: mocskos rózsaköd
falán a Heineken reklámja izzik.
Két árny motoz a tejüveg mögött,
a száraz kaktuszok, rozsdás biciklik
között (csengő visong sátáni hangon)
két égi hírnököt talál a gangon,

egy főnövér- s egy hölgymenyétszerűt,
a szemhatár lilás pokoltüzeinek
előterében. Jó a jég, a tűz,
a szél, ígérik, Istenről beszélnek,
s akárha ég falán égő betűk,
úgy hirdetik, ez a világ megérett
(„Látom, nem ér rá – jöjjünk vissza kedden?”)
a pusztulásra már – közel az Armageddon!

Eljő a szél, a tűz: bedőlt a gát,
kertvárosok süllyednek sűrű sárba,
toronymagas test vonszolja magát,

az összes ablakon benéz a sárga
hüllőszem függönyön, redőnyön át –
vágy, pánik, álmok összevisszasága
az ablakok mögött, de nem látja egyiket sem:
saját létébe zárva fénylik a nagy, hideg szem.

„Ez itt Brigi, ő hármas ikreket...
Ez itt Timi, ő a kukába dobta,
Tesco-szatyorban...” Öblöget, repedt
mosdó tükrében nézi szívdobogva
az arcát, más-e most... Belérekedt,
most látja csak, a nagymosás a dobba,
a gép vizes, ezüst méhébe zárva
túlhordott embrió, cibálja, mindhiába,

a föld középpontja felé törekszik.
Iszik (likőr nincs már) egy kis rumot,
teavizet tesz föl, megint lefekszik,
árrobbanást jövendöl pár unott
öltöny és pápaszem, visong a Nesquik
nyula, kicsit nézi a Spektrumot
(fölforr a víz, de a gázon felejt):
a nemlétet ahogy teherbe ejti

a véletlen. Teában sűrű tejszín
– újszülött térben csillagköd forog.
A semmi mélye fortyog és a felszín
látszólagos habokkal hánytörög.
Hányféle fű, fa, nyelv, fejforma, hajszín –
mint plázában a zsúfolt polcsorok
– csak sajt hányféle! –, át mégsem melegszik
láttukra, mindhiába, a beteg szív.

„Ez itt Roland, kilenc kígyója van.
Ez Krisztián, aki sáskát nyel élve!
Ez itt Tamás...” Leolt. Tíz óra van.
Sodródna már az álom nyílt vizére,
de mintha szélroham, pánikroham
löki parthoz. „Mi lesz velem tíz évre,
húsz évre mához?” Falban és plafonban,
„Végy erőt magadon!” zümmög egy hang, de honnan

(éjfélre jár), honnan vegyen erőt,
az életet hogy működésbe hozza?
Letusoljon, mosógépszerelőt
hívjon, lássa magát megsokszorozva,
ha áll próbafülkék tükre előtt,

középkorú, kövér nőt? Sötét alagsorokba
leszállva a döntő leletre várjon?
S a többi, és a többi – „muszáj végigcsinálnom?”

„Ez itt Ria, ördögűzéshez ért.
Lia, aki bioenergiát ad.
Bea, aki a holtakkal beszél.
Lea megmondja, merre húzd az ágyad,
hol nincs alatta rézér, sem vízér,
Maja, ki megjárta a túlvilágot:
„Liftaknában zuhantam, és a végén,
olyan, nem is tudom, *túláradó* fehér fény...”

Olvasni próbálgat. Nem bír. Leolt.
Egy álom törmeléke fölriasztja:
az ágyneműn gyanús vérbarna folt.
Az éjfél tűzfalára fölutasztva
(„mi mást, most mondd, mi mást?”) ott lóg a Hold,
kopasz üzletkötő halotti maszkja,
porózus gipsze zöld holdport terít a
világra, mindent elvalótlanítva.

A hold halad, álom-dagály dagad,
a láb, a törzs, a váll már víz alatt van,
az „én” elsüllyedőben fölriad,
inkubusz ül izzadt mellén: a paplan.
Hiába, két-három Xanax se hat,
se öt, a test fölött leolthatatlan
kórtermi fény: kéken virraszt az elme.
Kemény sugára hullik szégyenre, gyöttelemlre.

Távkapcsolót fog. Gombról gombra lépked.
Lidércnyomásból próbál mindhiába
kitörni, álomból álomba ébred,
mosógép hömpölygő terébe zárva
bukdácsoló ingek-trikók, a képek,
tolakszanak az elme ablakába,
eltűnnek, visszajönnek – végtelen
csukott időbe zárva véges számú elem.

„Zsó Krisna-papnő, Kriszta pomponoslány,
de egy biztos: mindkettő önmaga!”
Halott zsákmányt csóvál unott oroslán,
vérző gumi az őz megnyúlt nyaka,
izzó söröspohár kel égre, aztán
nád közt égő szemek: ez már az éjszaka.
Hűtőzúgás, meg a cirkó, ahogy
belobban és... csöngettek? Nem, dehogy.

Égő mozik, ötszázezer halott.
A marslakók elfoglalták a várost.
Hiéna oldalog, a csillagok
robbanva távolodnak, vér szivárog
a roncsolt térből, mind több vér, ahogy
halad az éjszaka, rosszarcú párok
hevernek egymásba gubancolódva,
kármin ajkak közül a nyelv kígyója

kicsusszan, kígyó selymes toroka tátog,
húst fal a hús. Végleg torkig lakik
azokkal is, akik a fél világot
gyúrnék le, és azokkal is, akik
csak egy másik testet. Sápadt virágok
kék ködben: a National Geographic.
Fogsor és felhő, véráztatta tollak,
nap és köd és virág álomba olvad:

világon túli térbe rántja álma,
kopott előtérben gunnyaszt, fakó
lichthof-fényben, ajtónyitásra várva
(valahol nyár van, ősz van, hull a hó).
Miért van minden ajtó kulcsra zárva?
És hol a kulcs? Van itt másik lakó?
Egy szűk ajtó van nyitva egyedül, de
az liftaknára nyílik, kongó fekete úrré.

Csukott szemhéj mögött sírás dagad,
könnyek vizétől átvérző sötétség.
Üresen szikrázik az akarat,
sejdtí már a napfény sárga kését
a kábult öntudat. Már ott matat
az ég mögött a fénykesztyűs sebészkező
az éj magzatvizéből hogy kifogja,
s a nappal lüktető szemétdombjára dobja.

Számum sziszeg a tévé négyszögén
szürkén, a konyhában a vak smaragd szem
virraszt a hűtőn. Kinn ágmozgás, járdafény –
ázott papír útját figyeli Isten
házi vetítőjében. „Van remény!”
az ágy mögé becsúsza. Ezt sem, azt sem
látja – még jobbra-balra jár a szem, de
befeleg néz, a belső, rémjárta végtelenbe.

Zárt arcra légnemű harisnyamaszk,
 ráfagy a fény borostyánsárga foltja,
 a végső szem Xanax az öntudat
 vak macskakölykét végül vízbe fojtja,
 a teavíz a gázon úgy marad,
 nincs már erő, hogy a tévét leoltsa.
 Időtelen térben a kéz, a láb
 hever – mintha mi sem, az idő halad tovább.

Ideje kapkodásnak, fogmosásnak,
 kávéivásnak – kinn a hajnali
 széljárta ég vérben ázó tojáshab,
 égő vattacsomók közt megszüli
 a nagy vörös fejet: ez már a másnap.
 Kukásautó jön, zörgéssel teli
 sötét torok, nagy kortyokban befalja
 a tegnapot, kerengő narancsfényt ló a falra.

A tigris éve, hétfő és december.
 Lift zúg, zökken, megáll. Kiszáll belőle
 – hájas, gyanakvó arc, zöld macskaszemmel
 a társasház közös képviselője,
 nyomában az aktatáskás szakember
 (liftaknában zuhan talppal előre
 végtelen lassan, mint a nyári réten
 Alíz a nyúl után, a sistergő sötétben

a föld alá). E kettő sorra jár
 (az akna végében valami fényes)
 minden lakást. A táskában halál:
 „Melegvérű állatra nem veszélyes!”
 (Szárnyas jelenlét: angyal? vagy madár?)
 A macskaszem a függönyrés mögé les.
 Kihalt térben a csengő mihaszna berregése:
 „Úgy látszik, elment már... ilyen korán?... de mégse!”

Fényplazma ráng, „Juan Carlos!” sikoltja
 ott benn egy hang (ismétlés) „meghalok!”
 Olvadt műanyag bűze ostromolja
 (a teavíz!) a bukóablakot.
 Pótkulcs csörög. Kislámpa sárga foltja
 a dermedt párnán. Kásás hang dadog,
 mobilt szorongat izzadó marok.
 Később sziréna jajgat, kék jelzőfény forog.

Kovács András Ferenc

KAVAFISZ-ÁTIRATOK

Phormión a költészetről

Leandrosz, ifjú költő, a babilóniai Szeleukeiából nagy, hosszadalmas útra vállalkozott merészen, s miután a szíriai Antiokheiában, majd Apameiában és Szidónban (többször is, ámbár sikertelenül) próbálkozott tudósabb, elismert mestereknél, elvitte végül frissen írott verseit Phormiónhoz, a kiöregedett formaművészhez, a káprázatos Alexandriába, hol (azt remélte) végre megértő véleményt hall, hol (úgy képzelte) végre érvényesülhet ő is finom poézisével.

Phormión egy lepattant kocsmában fogadta, a Brukheion peremén – Leandrosz költeményeit bor mellett átfutotta, s fáradt, égő szemekkel, fojtottan, enyhe búval, félóra múlva szólt csak.

„Kétségtelen, fiacskám, sok munka, sőt tehetség is meg-megcsillan olykor témákban s metrumokban kiváló verseidben... Rögtön meglátszik rajtuk, folyton tökélyre törnél, de megbocsáss – a szónál légy engedelmesebb te, hogy majd engedjen ő is neked s szilaj tüzednek, mely minden éken átsüt. Lobbants sorok mögöttit, lelket meg szellemet gyűjts! Légy forró, mint a jégcsap, lázas hideglelés légy, nyarakban fortyogó fagy, kegyetlen s meglepő légy, közömbös, mint egy isten, vagy kisgyerek, ha játszik. Légy minden, mintha semmi – könnyed, mint messzi égbolt, s szabad, miképp a szél... De mindig tudd a törvényt, hogy megszeghesd, ha tetszik. Amit csinálsz, valóban jónak mutatkozik már, hanem vigyázz – a kételyt engedd közel magadhoz! Másként megront a hiúság, öntelt elégedettség, sikerhajhász, hamar divat s potyán kapott dicsőség. Ha verset írsz, keserves, manapság döntened kell – a költészet nehéz, magas művészetét, avagy csupán a költőség művészetét választod itt, káprázatok között, fiam?

Vagy alkotó, finnyás nyomorban gürcölödsz,
 míg meggebedsz, de némán eltűröd Mómosz gáncsait,
 mert néha még örökre lelsz a tiszta semmiségben –
 vagy hízelegsz, nyomulsz, nyuvasztasz, csúcsra hágsz,
 hogy megcsináld magad, poétahírre juss,
 s szájhősileg parádézz, mint boldog olvasatlan,
 ki sejtí: nagy talentum s művészet mit sem ér!
 Mindkettő csúf halál... Hát írd csak verseket.”

1912. december

Dohányfüst

Aztán (már megszokottan) finom szivarra gyújtott,
 megint virzsíniára, s egy fonott karosszékbe,
 vagy egy fakult fotelbe süppedt – attól függően,
 épp melyik szobát kapták, s melyik garnizállóban
 voltak, lehettek együtt.

Ült, szótlantul pőfékelt,
 italt töltött magának... A másik csak figyelte,
 még rendszerint az ágyból, hogy fújja szét a füstöt,
 hogy formál karikákat szép ajkával a füstből,
 melyet (bár nem szabadna) folyton tüdőre szívott,
 magába nyelt le mélyen – s a másik nézte hosszan,
 hogy járja a testét, hogy gomolydul, vonaglik,
 száján és orrlyukán át hogy dől a föltörő füst,
 a drága füst, belőle.

Csak ült a füstfelhőben,
 miként egy ifjú isten, dús fürtű Ganümedész,
 s a drága füst vonaglott, feje fölött gomolygott.
 Mindig hamarabb ment el – a légben még kavargott
 a néma füst s a testét belengő fahéjillat.

1915. október 16.

Szobrásztanonc Rhodoszból

Dús szája volt, szerettem, ha szólt, érzéki ajkát,
 s ahogy beszélt, a teste is megéledt, szólni látszott:
 „Arany és hús elefántcsont, vagy a bronz ezüstredőkkel
 s vörösrézrel berakva, vagy a lágy mészkő s a márvány,
 vagy a vésett drágakő és a durvább, égetett agyag –
 mind szép, egyetlenegy anyag: egyforma, mert különböző.

Atléta, kurosz, isten, hérosz, ephébosz, hős kocsihajtó
más-más, de mégis egység: fénylő, saját terük van,
miképp a száj terében nyelvvel formált szavaknak.”

1920. január

De boldog volt Pindarosz...

És fölnézett a könyvből, mélyen szemembe nézett
Kommagénében egyszer, a könyvtárban Mnémón.
Oszroéné szülötte, szír származású költő –
Edesszából való volt a bölcs, okos Mnémón.
Elfúló hangon így szólt, szemem fürkészve hosszan:
„De boldog volt Pindarosz! Öreg fejét barátja
vállára hajtva, némán hallgatta: tőle mond most
(tán vigaszként) barátja néhány régebbi verset,
pár elfeledett ódát... De boldog volt Pindarosz
egy pillanatra, s némán meghalt barátja vállán.”
Így mondta félhomályban, a könyvtárban Mnémón.
Rég történt, Antiokhosz Kommagénosz korában...
Ezek mind ósdi dolgok – a félhomály, a könyvtár,
költészet, Kommagéné... De boldog volt Pindarosz,
s milyen feledhetetlen, szép ifjú volt Mnémón!

1928. június 7-én

• Fővárosi térzene •

Rába György

MEGDICSŐÜLT ROMOK

Ez bizony nem a tiszteletre méltó
Paestum dísztelen templomainak
lesajnált isteni magánossága
ott a tenger folyamatos műsora
s a rét apró fekete tücskei
csúfolják a visszhangtalan gőgöt
bezzeg itt csörömpölő villamos
dermeszti élessé tekinteted

nyítt amfiteátruma Óbudának
színtere ünnepet nem mennyeit
de rég profán cirkuszt falatozóknak
a sót vagy cukrot napi kenyerekre
jöllehet romló építmény ez is
labdázó suhancok porondja most
s épp csatározásuk idézi föl
a kövek közt a volt honkereső
kucsmás lovasoknak táborverését
a látomás a látványon dereng át
a járókelők rikkantásai
járművek szótártalan csikorgása
harsány aláfestő kíséretében
mélyebben vésik bele tudatomba
az örök élet szép illúzióját
mint csak betyár szelekkel parolázó
elárvult dór oszlopok

• • •

KÁLNOKY LÁSZLÓ ÉS VAS ISTVÁN LEVELEI VARGHA KÁLMÁNHOZ

Közzéteszi Rába György

Címzett: Vargha Kálmán

Egyetemi tanulmányainak befejezése után tanársegédnek hívták meg a modern magyar irodalom tanszékére, és professzora, Bóka László, aki az *Irodalomtörténet* című folyóiratot is jegyezte, a segédszerkesztéssel is megbízta. Minden emberben van egy leonardói vonás: többre, másra, jobbra törni. Ez a tulajdonság Vargha Kálmánt is éllette. Oktatói munkájával párhuzamosan az irodalomtörténeti kutatásban is elmélyült; minthogy a tényvilág vonzotta, ezért az epikus ábrázolás mesterének, Móricznak krónikásául szegődött, és hozzá egy életen át hű maradt. Tanúsítják ezt monográfiái, kritikái, szövegkiadásai. Csakhamar

az élet rejtettebb, mindamelllett igaz jelenségeinek föltáróira, a ködlovagokra is kiterjesztette munkásságát, kezdve Török Gyulán és folytatva Szinivel, a két Cholnokyval, Csáhtal, ahogy minderről egyetlen, életében megjelent gyűjteményes kötete (*ÁLOM, SZECCESSZIÓ, VALÓSÁG*, 1973) számot ad. A tapasztalati világ határesetjeinek mesemondói sem maradtak ki seregslájából, így az elődök közül főként Gelléri, az idősebb kortársak közül Tersánszky, a fiatalabbak közül Mándy Iván.

Az *Irodalomtörténet* folyóirat szerkesztésének munkáját is erkölcsi kötelességének látta arra, hogy a tudományos életből